

GLEDATE LI CRTIĆE?

COYOTE
(CARNIVOROUS VULGARIS)

ROAD RUNNER
(ACCELERATI! INCREDIBUS)

Kojot (*Canis latrans*)

Ptica (kukavica) trkačica
(*Geococcyx californianus*)

patak Dodo
(Duffy Duck)

kanarinac Kiki
(Tweety Bird)

Crna patka (*Melanitta nigra*)

Kanarinac (*Serinus canaria*)

Što je areal?

Areal je područje rasprostranjenosti neke vrste.

- biotop (stanište)
- ekološka niša

kiwi (*Apteryx australis*) vezana za tlo

riđa lepezašica (*Rhipidura rufifrons*) zauzima sloj grmolikog raslinja

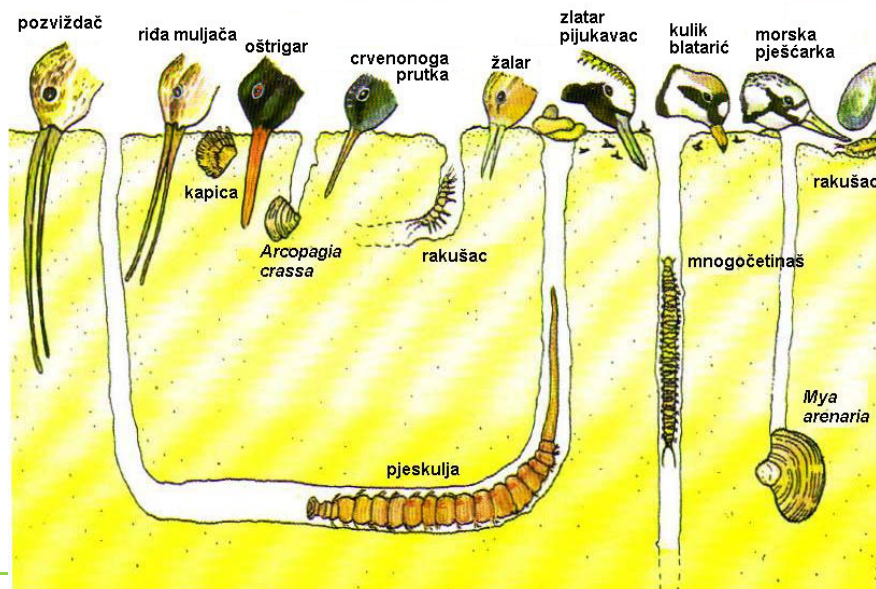

Kivi (*Apteryx australis*)

Riđa lepezašica (*Rhipidura rufifrons*)

ekološka niša...

Osvajanje novih područja

KLIMATSKI – temperatura, količina oborina...

TOPOGRAFSKI - prirodne zapreke (planine, more...)

EKOLOŠKI – abiotički i biotički čimbenici

Grgeč (*Perca fluviatilis*)

- u vodama jadranskog sliva nisu autohtone: štika, grgeč, som

Som (*Silurus glanis*)

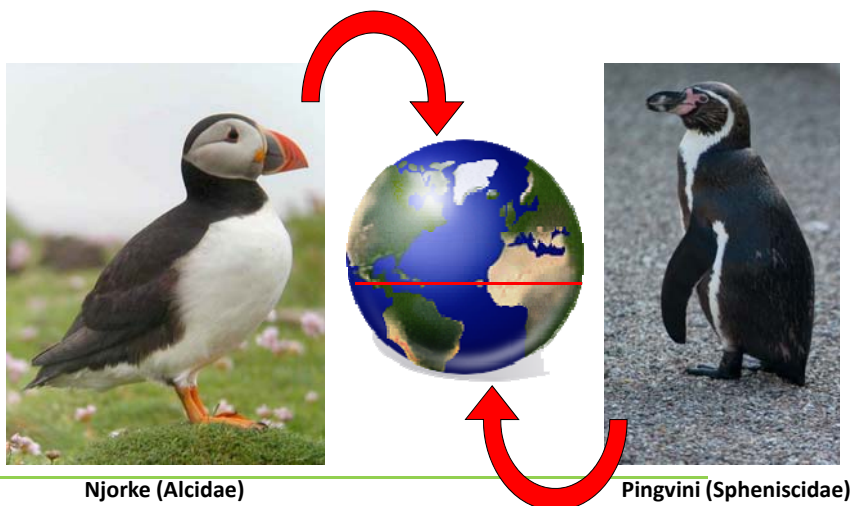

Štika (*Esox lucius*)

Klimatske prepreke

Tempratura

Morske ptice sjeverne i južne polutke kojima je tropski pojas prepreka širenja.

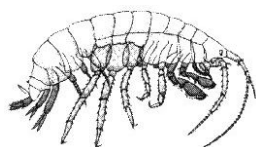
Ekološke prepreke – abiotički čimbenici

Salinitet

slatka voda

10-20 ppm

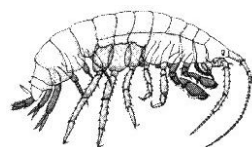
25 ppm

Gammarus pulex

Gammarus zaddachi

Gammarus locusta

20 km

11-19 km

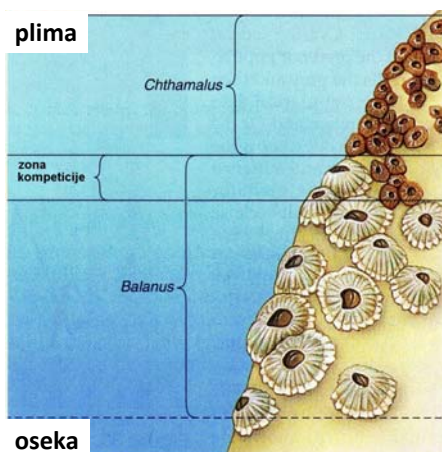
5 km - ušće

Udaljenost od ušća

Ekološke prepreke – biotički čimbenici

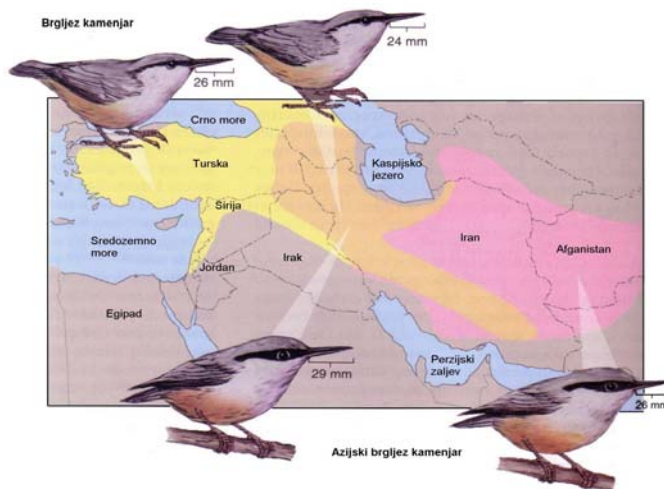
Kompeticija

Rakovi vitičari na obalama Engleske
(Connell 1961)

posljedice kompeticije...

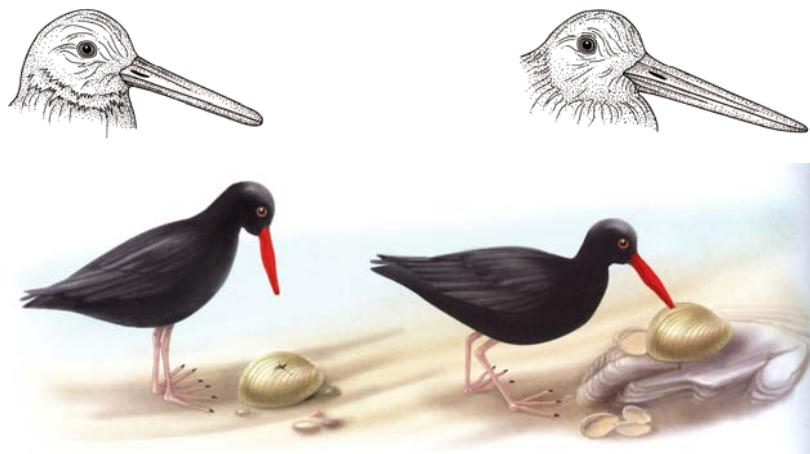
- **promjena obilježja** - oblik koegzistencije; na mjestima preklapanja areala brgljez kamenjar (*Sitta neumayer*) i azijski brgljez kamenjar (*Sitta tephronata*)

posljedice **kompeticije**...

- **specijacija** – razvoj novih vrsta

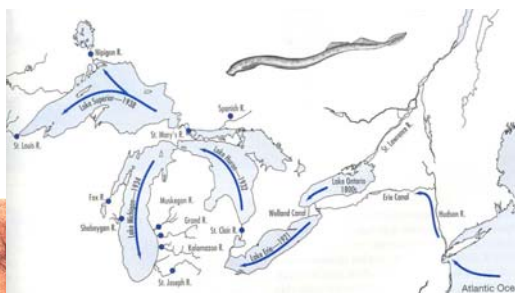

Varijacija kljuna u oštrigara (*Haematopus*)

Ekološke prepreke – **biotički čimbenici**

Parazitizam

paklara (*Petromyzon marinus*)
hrani se tkivom i tjelesnim
tekućinama riba

Širenje paklاره u Velikim
jezerima nakon gradnje Welland
kanala.
- parazitira na **jezerskoj pastrvi**
(*Salvelinus namaycush*)!

Ekološke prepreke – biotički čimbenici

Mutualizam

Medovođa (*Indicator indicator*) i medojedni jazavac (*Mellivora capensis*)

Ekološke + etološke prepreke – abiotički čimbenici

“Psihološke barijere”

Panamski kanal

Mrvarica (*Cercomacra melanaria*)

Mehanizmi širenja životinja

Aktivno rasprostranjivanje

Grlica (*Streptopelia turtur*) - autohtona vrsta u Europi

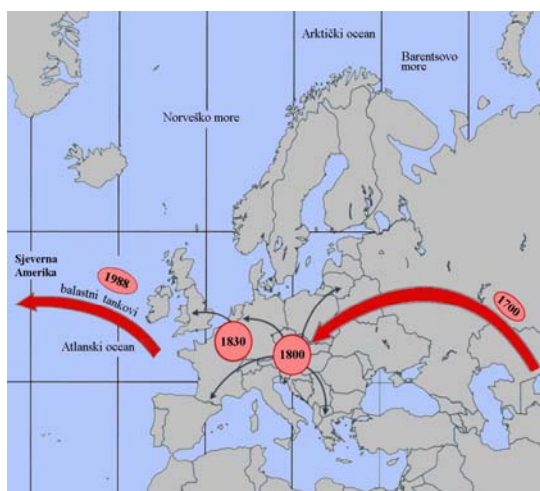
Gugutka (*Streptopelia decaocto*) širenje iz Male Azije, po Europi započeto 30-tih godina

Mehanizmi širenja životinja

Pasivno rasprostranjivanje

raznolika trokutnjača (*Dreissenia polymorpha*)

Putovi rasprostranjivanja

Koridor

– uključuje različite tipove staništa koja su za većinu organizama, sa bilo koje strane koridora povoljna, tj. omogućuju njihov opstanak i lako širenje

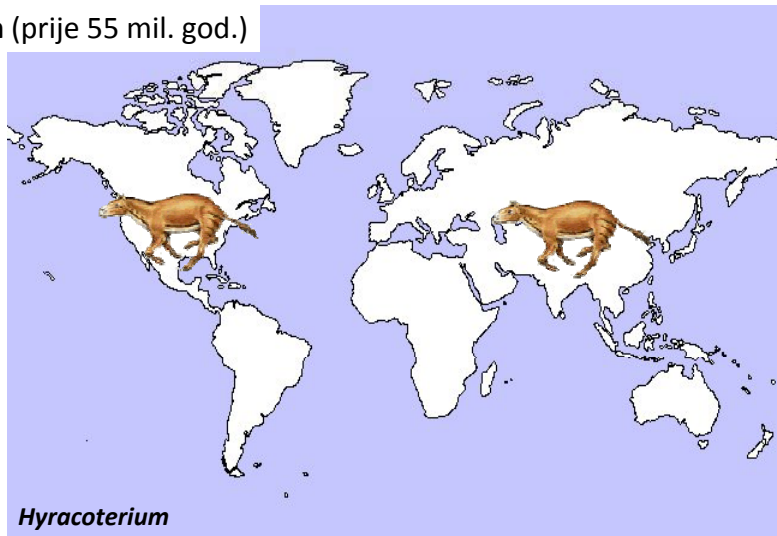
– krajevi koridora imaju gotovo identičan sastav flore i faune, te slične ekološke uvjete.

– **PR: Euroazija** (povezuje zapadnu i srednju Europu i daleki istok (Kinu): u prošlosti je djelovala kao koridor za rasprostranjivanje europskih i azijskih vrsta

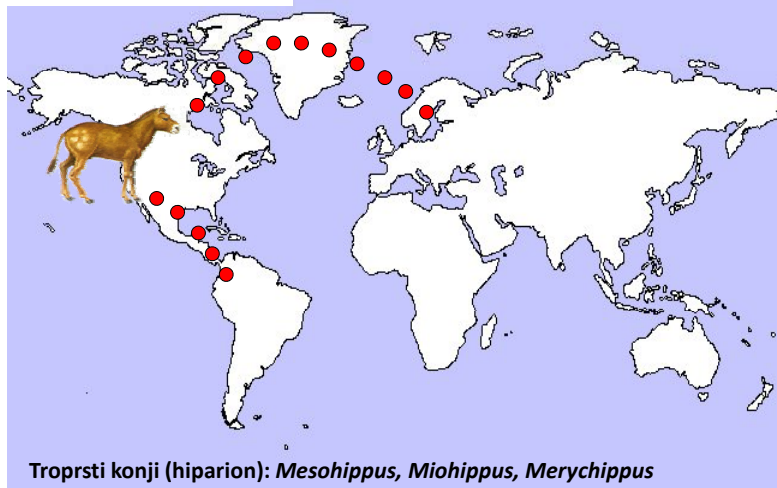
Putovi rasprostranjivanja - Koridor

Eocen (prije 55 mil. god.)

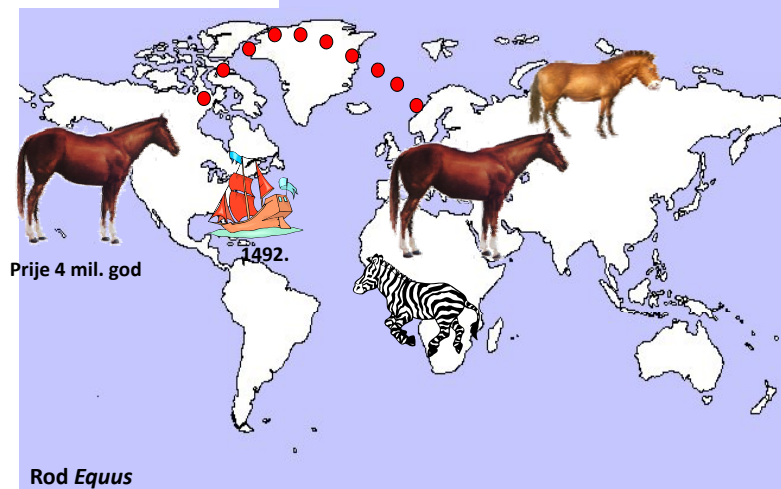
Putovi rasprostranjanja - Koridor

Miocen (prije 15 mil. god.)

Putovi rasprostranjanja - Koridor

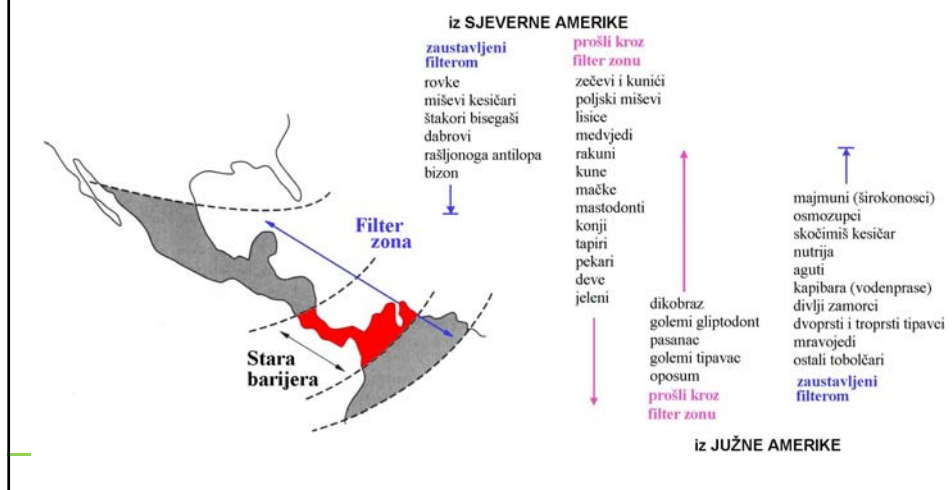
Pliocen (prije 2,5 mil. god.)

Putovi rasprostranjivanja

Filter - povezanost dvije regije može biti i preko **niza više ili manje ograničavajućih staništa**. Za neke svojite takva su staništa nepremostiva, te djeluju kao filter.

- PR: tropska područja srednje Amerike

Putovi rasprostranjivanja

Slučajni - neka su područja potpuno opkoljena **nizom potpuno različitih staništa**.

Npr. oceanski otoci, vrhovi planina, špilje, ili dubine mora.

- vrlo ih je **teško kolonizirati**, a najčešće došljaci ovdje dopiju **slučajno**.

SKUPINA	PREVALJENA UDALJENOST
GMAZOVI	
Slatkovodne kornjače	Najvjerojatnije 322 km na Madagaskar
Zmije	805 km ili više do Galapagosa
Gušteri	Čak 1609 km do Novog Zelanda
SISAVCI	
Veliki sisavci	48 km ili više, primjerice slonovi (vodenkonj je nekada bio na Madagaskaru)
Mali sisavci	Najvjerojatnije 322 km na Madagaskar (cibetke i insektivori)
Glodavci	805 km ili više do Galapagosa
VODOZEMCI	805 km ili više do Seychela; 1609 km do Novog Zelanda
ŠKOLJKAŠI	Više od 3218 km u Polineziju
KUKCI i PAUCI	Više od 3218 km

Načini rasprostranjivanja

1. Skokovito širenje:

samo neke jedinke, pripadnici određene svojte, prevale velike razdaljine i dospiju u nova područja
(PR: ptice)

Kanarinac (*Serinus canaria*)

Žutarica (*Serinus serinus*)

Načini rasprostranjivanja

2. Difuzno širenje:

uključuje čitave populacije, ostvareno kroz više generacija

Čvorak (*Sturnus vulgaris*);
unesen 1896. u USA

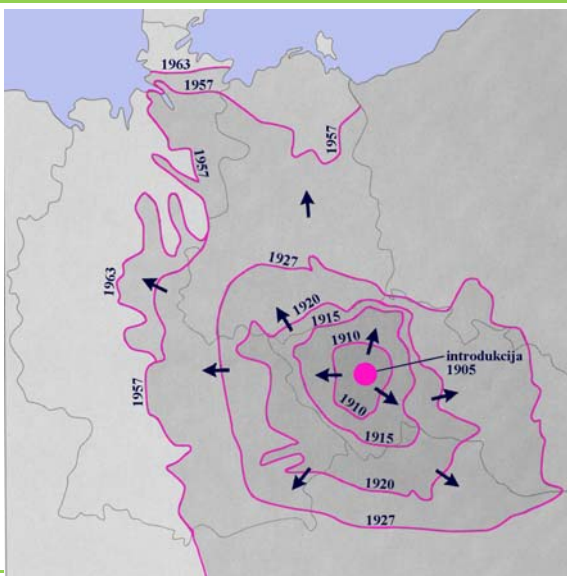
Načini rasprostranjivanja

2. Difuzno širenje:

uključuje čitave populacije, ostvareno kroz više generacija

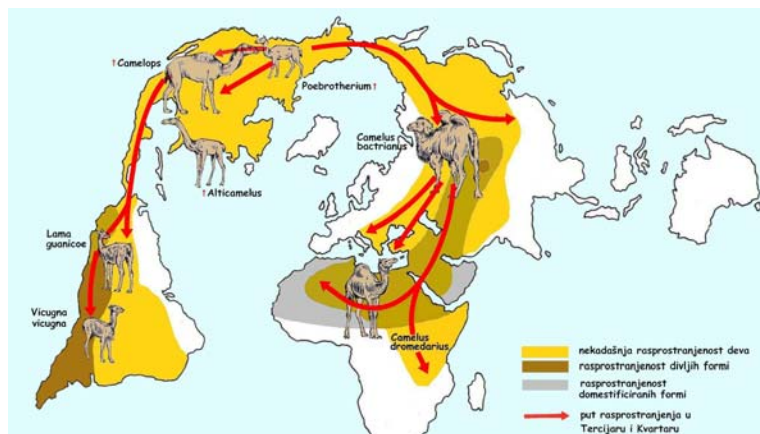

Bizam (*Ondatra zibethica*); unesen kraj Praga 1905.

Načini rasprostranjivanja

3. Sekularne (dugotrajne) migracije: traju stotinama generacija, a tijekom tog procesa odvija se **daljnja evolucija i stvaranje novih formi**

dvogrba deva (*Camelus bactrianus*), **jednogrba deva** (*Camelus dromedarius*), **gvanako** (*Lama guanicoe*), **vikunja** (*Vicugna vicugna*), **alpaka** (*Vicugna pacos*) i **ljama** (*Lama glama*)

Oblici rasprostranjenosti

Kozmopolitska (sveopća): rasprostranjenost preko velikih područja, odnosno preko čitave Zemlje.

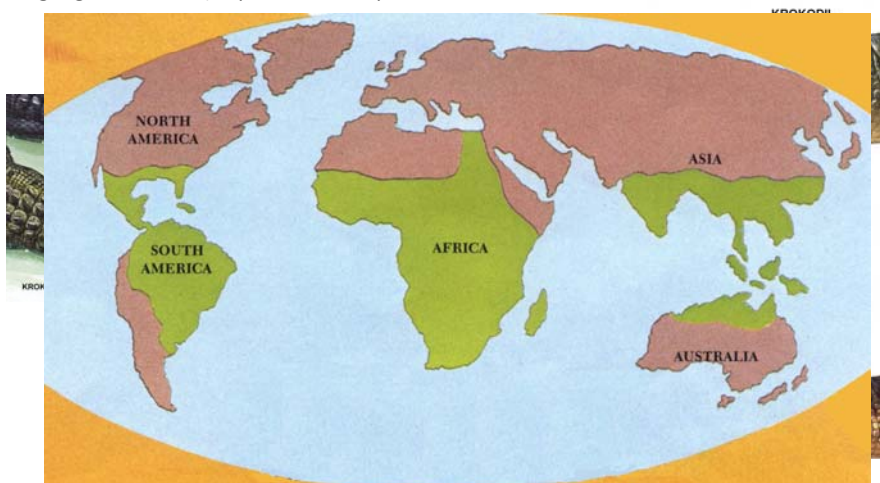
Sivi sokol (*Falco peregrinus*)

Kukuvija (*Tyto alba*)

Oblici rasprostranjenosti

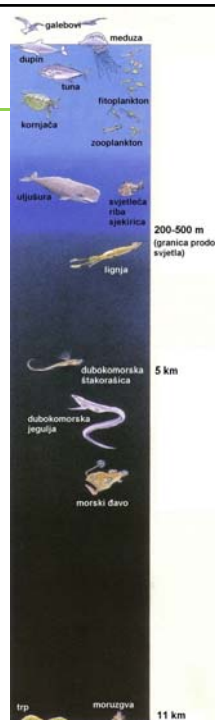
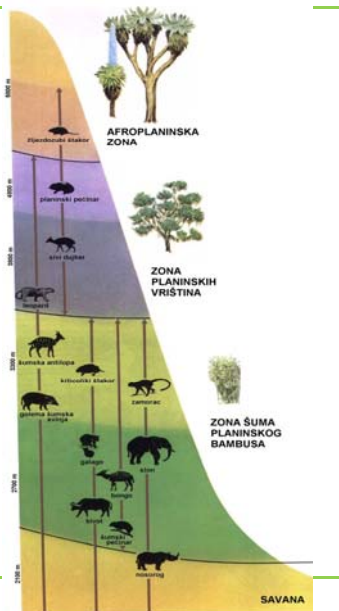
Zonalna (pojasna): rasprostranjenost vezana za pojedine klimatske ili geografske zone (tropska ili cirkumpolarna)

Oblici rasprostranjenosti

Vertikalna (visinska):

izvedena prema visini površine kopna (nadmorskoj visini) i dubinama mora i jezera.

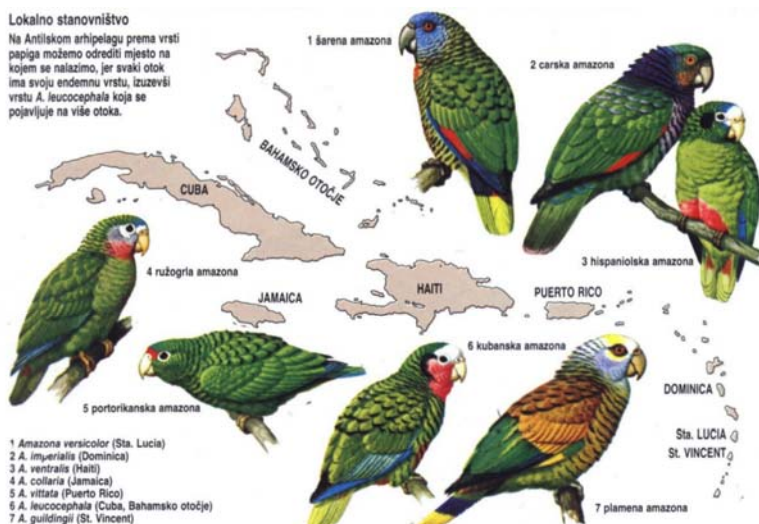

Oblici rasprostranjenosti

Inzularna (otočna): na oceanskim i kopnenim otocima.

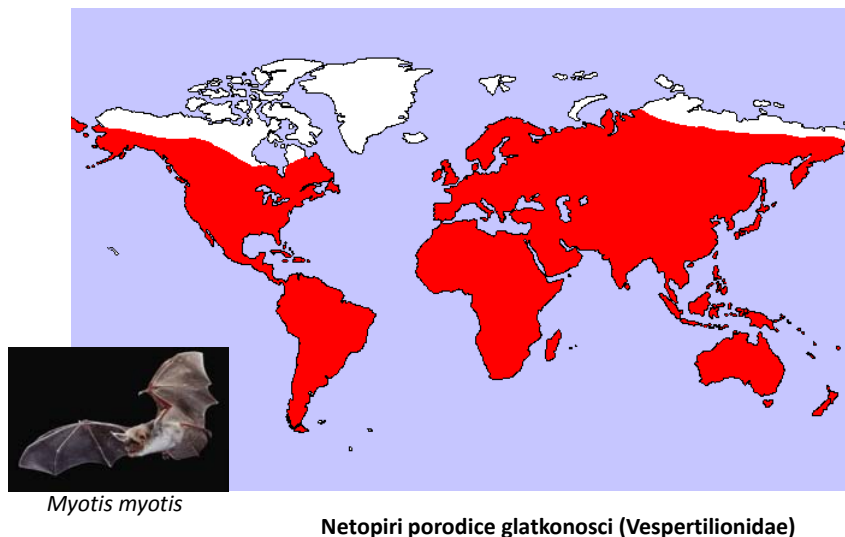
Lokalno stanovištvo

Na Antilskom arhipelagu prema vrsti papiga možemo odrediti mjesto na kojem se nalazimo, jer svaki otok ima svoju endemnu vrstu. Izuzevši vrstu *A. leucocephala* koja se pojavljuje na više otoka.

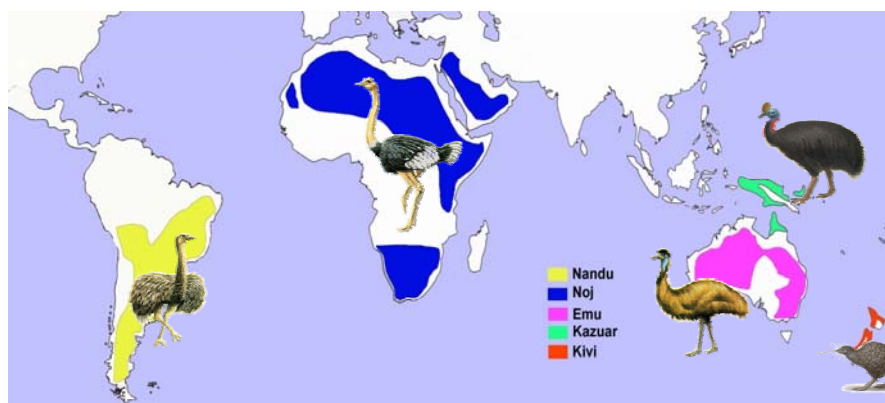
- 1 *Amazona versicolor* (Sta. Lucia)
- 2 *A. imperialis* (Dominica)
- 3 *A. ventralis* (Haiti)
- 4 *A. collaris* (Jamaica)
- 5 *A. vittata* (Puerto Rico)
- 6 *A. leucocephala* (Cuba, Bahamsko otočje)
- 7 *A. guildingii* (St. Vincent)

Tipovi areala: **kontinuirani areal**

Tipovi areala: **disjunktni areal**

Disjunkcija podrazumijeva slučaj kada se više bliskih svojti pojavljuje na nekoliko udaljenih regija, a između njih nisu rasprostranjeni.

Ptice **nojevke (STRUTHIONIFORMES)**: **nandu** (*Rhea americana*), **noj** (*Struthio camelus*), **emu** (*Dromaius novaehollandiae*), **kazuar** (*Casuarius casuarius*), **kivi** (*Apteryx australis*)

Relikti i endemi

Resoperka (*Latimeria chalumnae*)

Iz njih se razvili prvi kopneni kralješnjaci; danas žive dvije vrste pronađene kod Komora i Celebesa; najbliže srodnice su im dvodihalice.

RELIKTI - preživjeli na samo malom području nekada širokog areala, nastaju i kao posljedica dugotrajne izolacije

ENDEMI - sužen areal, tj. pojavljuju se na ograničenom geografskom području

Pilasti prenosnik (tuatara)
(*Sphenodon punctatus*)

Jedini živi predstavnik reda Rhynchocephalia koji su bili rašireni u mezozoiku; danas živi na Novom Zelandu.

i još malo crtića...

kanadski ždral
(*Grus canadensis*)

Pancho i Toro

Crazylegs Crane

Spea hammondii

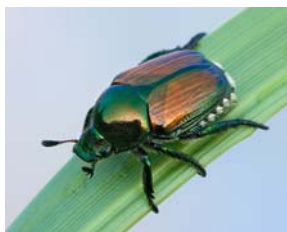
i još malo crtića...

Coluber constrictor foxii (blue racer)

Eustahije Brzić

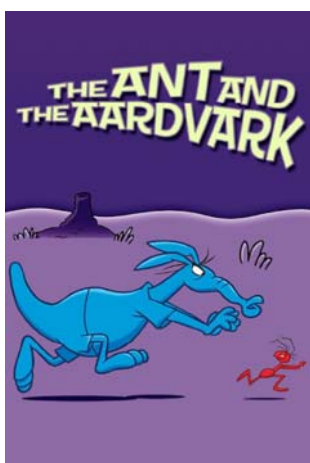

Popillia japonica

Japanska buba

i još malo crtića...

Mravojed

Kapski termitojed (*Orycteropus afer*)

i još malo **crtića...**

Pink Panter

"crna pantera"

Jaguar (*Panthera onca*)

Leopard (*Panthera pardus*)